

Szabó Ferenc: Vita a Vigadóban

Valamikor 1840 és 1848 között Széchenyi István és Kossuth Lajos egy októberi este a Pesti Vigadóban találkoznak a szokásos őszi jótekonysági bálon. Mindketten a magyarországi reformtörekvések vezéralakjainak számítanak, és emiatt szinte állandó vitában is állnak egymással. Bár barátként tisztelik egymást, azonban találkozósaik minden alkalommal heves vitába torkollnak. Széchenyi köztudottan a fokozatos, óvatos reformok híve, ezzel szemben Kossuth a gyorsabb, radikális változásokat sürgeti...

Amikor vacsora után a bálteremben a zene elhalkul, és a társaság kisebb csoportokra szakadozva beszélgetni kezd, ők egy csendesebb sarokba húzódnak, ahol senki sem zavarhatja őket. Rövid, várakozásteljes csend után Széchenyi nyitja meg a beszélgetést:

– Lajos, látom, hiába olvastad el az írásaimat, semmit nem tanultál belőlük. Te még mindig a gyors változások mellett érvelsz. Nem érted, hogy ez milyen veszélyekkel járhat? A hirtelen reformok káoszhoz, sőt, akár forradalomhoz is vezethetnek.

–Tévedsz, ha azt hiszed, hogy nem tanultam semmit a munkáidból... - felelte Kossuth elgondolkodva. – De nem mindennel értek egyet. Nem tartom jó irányynak a te lassú, óvatoskodó megközelítésedet. Be kellene látnod, hogy Magyarország nem engedheti meg magának a további késlekedést. A feudális rendszer elavult, és minél tovább ragaszkodunk hozzá, annál jobban lemaradunk Európától.

– Én is tudom, hogy a feudalizmus elavult – mondta Széchenyi türelmesen. – De szerintem, a reformokat csak a főnemesség irányításával lehet elérni. Nélkülünk ez nem fog menni, hiszen mi sokkal jobban értünk az irányításhoz, a szervezéshez, mint...

– Ugyan már, István! Ezt te sem gondold komolyan! – szakította félbe Kossuth.

Kilencszázötven éves történelmünk során többször bebizonyosodott, hogy az úgynevezett „arisztokráciát” a saját gazdagodásán és kiváltságainak megőrzésén kívül semmi más nem érdekli. Tisztelet a kivételnek...

– Nagyon tévedsz, Lajos! – vágott vissza a gróf. – Ha azt hiszed, hogy a valójában teljesen szervezetlen és nagyrészt tudatlan polgárság fogja levezényelni a reformokat, ők erre biztosan képtelenek lennének... De nézd csak! Ott van Batthyány. Mi lenne, ha megkérdeznénk őt is, mi a véleménye erről?

És már intett is a közelükben beszélgető Batthyány Lajosnak. A gróf elnézést kért a társaságtól, majd leült Széchenyi és Kossuth mellé. Amíg elfogyasztottak egy pohár jófajta vörösbort, Kossuth elmesélte, hogy miről beszélgettek eddig, azután feltette neki a kérdést:

– Nos, gróf uram? Szerinted melyikünk álláspontjának van nagyobb realitása?

– Uraim, bizonyos fokig mindkettőtökkel egyetértek... – válaszolta rövid töprengés után

Batthyány. – A reformokra természetesen, szükség van, de nem mindegy, milyen módon és

milyen gyorsan hajtjuk végre azokat. És hogy kit vegyenek részt a folyamatban? A

nemességnek és a polgárságnak is ki kell vennie a részét a munkából, természetesen közülük is csak a legjobbaknak.

– Látod, István! Erről beszélek... – szólt Kossuth nevetve Széchenyihez. – Batthyány gróf

még a régi logikát követi. A magyar nemesség régi jó szokása szerint nem hajlandó

konfrontálódni. De ettől... azért miniszterelnök még lehet belőle...

– Óvatosan a szavakkal – szólt Széchenyi Kossuthhoz, – a gróf úr kitűnő vívó... De térjünk

vissza a témához! Abban már régóta megegyezünk, hogy reformokra szükség van az

országban, ám nem mindegy, milyen áron. A társadalom nem áll készen a hirtelen

változásokra. Ha túl gyorsan akarunk mindent megváltoztatni, az ellenállást szülhet, és az

egész reformfolyamat veszélybe kerülhet.

– Én éppen attól tartok – válaszolt Kossuth –, hogy ha túl lassan haladunk, akkor a társadalom

elégedetlensége fog robbanáshoz vezetni. A nép és főként a radikális fiatalság már

türelmetlen, és ha nem látja a változást, akkor elveszíti a hitét a reformokban, és

elszabadulnak az indulatok.

– Én továbbra is azt állítom, hogy nem kell választani egyik megoldás között sem –

erősködött Batthyány. – Meg lehet találni a két álláspont közötti egyensúlyt, a szükséges

középutat annak érdekében, hogy ne veszélyeztessük a reformokat, és Magyarország

stabilitását...

– Gróf úr, te túl optimista vagy! – vágott közbe Széchenyi. – Nem látod, hogy a bécsi udvar

mennyire ellenséges a reformokkal szemben? Ha túl gyorsan akarunk mindent megváltoztatni,

akkor a Habsburgok be fognak avatkozni, és minden eddigi eredményünket veszélybe

sodorhatják.

– Én nem félek a Habsburgoktól! – jegyezte meg fölényesen Kossuth. – Ha a magyar nemzet

egységesen áll a reformok mögött, akkor nem fognak minket legyőzni.

– Képviselő úr, te túl naiv vagy! – vágott vissza Széchenyi. – A politika nem ilyen egyszerű. A Habsburgoknak hatalmas haderejük és gazdasági hátterük van, és ha úgy döntenek, hogy beavatkoznak, akkor nem sok esélyünk lesz ellenük.

– Éppen ezért kell okosan taktikáznunk – szólalt meg csendesen Batthyány. – Nem szabad felingerelni a Habsburgokat, de azért természetesen a reformokról sem kell lemondani... Csak meg kell találni az egyensúlyt.

– Ne legyünk kishitűek, uraim! – mondta Kossuth. – Ha összefogunk és kitartunk az elveink mellett, akkor biztosan győzni fogunk. Hiszen a nemzeti öntudat csodákra képes!

A vita még sokáig folytatódott, de a három államférfi nem tudott megegyezni. Széchenyi továbbra is a fokozatos, óvatos reformok híve maradt, míg Kossuth a gyors, radikális változásokat sürgette, Batthyány pedig kitartott a jól bevált középút mellett. Azonban abban egyetértettek, hogy Magyarországnak reformokra van szüksége, és a saját elképzeléseink szerint a legjobbat akarják a hazának.